

ու բանաւոր քրիստոնեայ մեծցրնելը :

Եւ խօսքերուս վրայ պարոնն ու խաթունը մէկտեղ սկսան աղաչել ինծի, թէ իրենք ինչպէս ընեն, որ չեն գիտցած շիտակ ճամբան, ու իրենց կարծածնուն պէս մեծցուցեր են. և սկսան ինծի մէ խնդրել որ ես ճար մը ընեմ որ աղէկ կըրթուի թեան ճամբուն մէջ մտնեն տըղաքնին. և կ'ըսէին թէ կարելի է յանձն առնում ասոնց վարժապետութիւնը ներու : Եւ ալ մտածեցի որ ես արդէն ապրուստի համար մէկ գործոյ մը հետ պիտի ըլլամ. այս ալ աղէկ՝ որ ես կեանքս

աւելի օգտութեամբ անցուցած կ'ըլլամ, ազգերնուս մէջ ես ալ քանի մը տղոց առաքինութեան ճամբուն մէջ մեծնալու պատճառ կ'ըլլամ : Ուստի սիրով յանձն առի ու սկսայ այս տղոց կըրթութեանը պարապիլ : Եւ թէ ինչպէս սկսայ, և ինչ ճամբով առաջ տարի երբեմն երբեմն թէ որ պարապ միջոց մը ունենալու ըլլամ, կը գրեմ, յուսալով որ ուրիշներուն ալ օգտակար կ'ընայ ըլլալ :

Հ. Պ. Մ

ԲԱՆԱՍՏԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՆՁԱՐ

ՍԵՊՈՒՀ ԱՄԱՏՈՒՆԻ

ՀԱՅՈՑ ԳՆԴԻՆ ՀԵԾԵԼԱՊԵՏ

ՁԻԱՒՈՐԵԱԼ երթային Հայք 'ի հանդէս
Ի բուն առեալ պիրկ դանդաճաւանդ,
Ընթանայր 'ի գունդ Պարսից սեւատես.
Ղողայր թընդայր Հեր եւ Օլարաւանդ :

Պիշ պիշ մանկտի, ընդ ճանապարհ բըլբըդ այդ պիշ.
Տեսանիցէք ամպ վերացեալ յերկրէ 'ի յայդ նիշ :

Ըն արեւուս շէշտ կըշիռ.

Ըզմիջօրեալ գայ 'ի հիռ.

Կողերք մայրեաց լայնասաղարթ

Կան ճապաղեալք զերկրաւ հանդարտ.

Ոչ է հնչին զովոց հողմոց

Ոչ է խօշին տերեւակոծ.

Եւ սուրալով ընդ ամայիս պողոտայ

Փոշի անհողմ բարդ 'ի բարդին վերանայ :

Ղիք դուք, մանկտի, միտ դիք, լըսէք դափր եւ թընդին,

() դապարից երկվարաց փոխն եւ դոփին :

Ձիաւորեալ երթային Հայք 'ի հանդէս

Ի բուն առեալ պիրկ դանդաճաւանդ.

Ընթանայր 'ի գունդ Պարսից սեւատես.

Ղողայր թընդայր Հեր եւ Օլարաւանդ :

Որպէս յաղբերց հեռաւորաց

Հառաչաճայն սահանք ալեսոյ,

Ս'երձ ընդ մերձ դրոշմին
 Շ ոինդ ձիոց եւ վարչին .
 Որպէս նաւուց գումարտակ
 Լ րցեալ հողմով զառագաստ
 Թուուցեալք ընդ դաշտ կապուտակ
 Շեմին ճօճան ալեսաստ .
 Վունդք են քաջաց հեծելոց
 Սպառազինացն հայոց .
 Շողին զրահից եւ նիզակք . . .
 Յնաջ մատիք նահատակք :

Լըշաւասոր յառաջադէմ 'ի նժոյգ խարտէշ
 Վիւցապատկեր երիտասարդ գայ գեղաղէշ .
 Պերճաստորդ տոհորակէ ճախրասլաց
 () դապարիկն իւր ռազմամուղ բանակաց .
 Սկեսարեան սանձ 'ի բըռին հեծեալն առոյգ
 Հաղիւ կոխէ յասպանդակիկն ոտին Թաթիւք .
 Լըռեալ կանգուն իբր աշտարակ 'ի բերդ շարժուն ,
 Լ Թըխակերպ զինուք եւ դէմքն վարդագոյն .
 Լիբք սեւորակք տիգեալք անթարթ ընդ ուղին
 Փայլատակէն հըրատս ախորժ ու ահագին .
 () այլք ծընօտից Թըւին ծիծաղ առ համբոյր
 Լ քաղաքամանակն այն՝ սփռէ ահս արջնաթոյր .
 Թըւի համբուն յերիվարաց սընեալ նիւս
 Լ քաղապարս ճեմի հանգոյն 'ի ծաղկունս .
 Վամ մի զկայ 'ռնու սօսեացս 'ի զով հովանի .
 Հազարք երկու հեծելոց կան տողանի :
 Լ հեպարանոց երիվարք յոխորտ ,
 Ս'եծամեծ ցնցամբք շարժին սիգախրոխտ
 Ընդ պինչ բոցաշունչ , 'դ երախս եւ դանդան
 Պըղտըմակք փրփրոյ ժայթքեն յեռանդան .
 Վափր յոտին վակժոյժք քորելով զերկիր
 Յուզեն զաաշոպ , շոինդըն մարտից զըրգիւ .
 Հաղիւ տեարց իւրեանց ըզդէմս քրտնահար
 Լ երելով սըրբել սլաքօք առնաբար :
 Թափեալ եւ ասպետն 'ի կռանց իւր վարսից
 Լ զցօղ մարգարտաց 'ի զոգըս վարդից ,
 Լիզակ ամբառնայ նըշան տայ զընդին
 Լ քա մտրակելով՝ յառաջէ զուղին :
 Ձիաւորեալ երթային հայք 'ի հանդէս
 Լ բուռն առեալ պիրկ դանդանաւանդ
 Լ ճ ընթանայր 'ի գունդ Վարսից սեւատես ,
 Վաղայր Թընդայր հեր եւ Օլարաւանդ :

Լ յ , է ասպետ քաջաձի
 Վեղեցկագեղ եւ արի .
 Ս'վ դու եւ յո եղեալ դէմ
 Հեծելակցօք զուգադէմ :

— Հայոց գընդին նախամարտիկ հեծեալ եմ ես ,
 Ի Սարգանայ յըղեալ քաջէն՝ 'ի մեծ հանդէս .
 Երթամ պուղել պղտորել ըզպելո՛ծ Պարսիցըն ճամբար ,
 Հայոց քաջաց տամ հրաւեր Լճատունիս Լճանձար : —

() Բհնեալ 'ի տեառնէ դուդ եւ որք ընդ քեզ ,
 Հրեշտակք յարդարեն ըզձեր ասպարէզ .

() Բհնեալ սուսերք քաջացդ հաստոյր
 Ըրթամք հոգւոյս տամ ձեզ համբոյր .

Ընդ հետս հեծելոցդ ըզսիրտս յուղարկեմ ,
 Ըզփոշիդ վերացեալ ըզգլխովս ածեմ .

Սուրբ եւ փառաւոր է քեզ ճանապարհ

() 'ն մտրակեալ հաս , յաղթես Լճանձար :

Ձիաւորեալ դառնային Հայք 'ի հանդէս

Ի բուռն առեալ պիրկ դանդանաւանդ ,

Կայր ահաբեկ գունդըն Պարսից սեւատես .

Պողայր թընդայր Հեր եւ Օրաւանդ :

Հ . Դ . Մ

ԱՇԽԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սորադրութիւնն ինքնաւան գաւառացի :

ՍԱՆԱԽ է նոր քաղաք շինեալ 'ի յե-
 տին աւուրս Հերակլի Բ արքայի Կա-
 խէթի եւ Վարթլայ , 'ի գաւառի ներ-
 քին Վիսեղի կամսահմանակից Կախէ-
 թի , յանդիման մեծի լերին Կովկասու
 'ի հարաւային կողմանէ նորա եւ Լճա-
 զան գետոյն , տանն մղոնաւ հեռի 'ի
 սմանէ՝ եւ 'ի մայրաքաղաքէն Տփլիսայ ,
 անջրպետեալ երկաւուրք յարեւելեան 'ի
 հիւսիսային կողմն նորա . կառուցեալ
 վասն Հայոց՝ որպէս եւ 'ի բազմութե-
 նէն Հայոց նշմարի : Տեղի քաղաքին
 անհարթ զառ 'ի վայր ելեւէջ . օդն ա-
 մենամաքուր . ջուր աղբերացն վճիտ եւ
 ախորժ . բնակիչքն բնականաբար յոյժ
 առողջք են եւ քաղաքավարք . հայա-
 խօսք ամենեքին եւ քաղցրադիտակք
 եւ արք արթունք 'ի տուրեւառս վաճա-
 ռաշահութեան . ջերմեռանդք են եւ

կրօնասէրք եւ գաղթեալք յԱրցախայ
 եւ 'ի Վանձակայ . եւ զամենայն ինչ հը-
 նարին առ 'ի անկորուստ պահել զհայ-
 րենին բարբառ . վասն որոյ եւ մեծաց
 գովութեանց արժանաւորք յաղաքս այ-
 սորիկ : Ի հիւսիսային կողմն քաղաքին է
 բերդ մի ամրակառոյց եւ լայնատարած
 յոյժ , մինչեւ բաւական լինել 'ի հար-
 կաւոր դէպս՝ ոչ միայն բաւական զօրս
 յինքն ամփոփել , այլ եւ զբոլոր գաւառն
 ամենայն բնակչօքն ժողովել յինքն ,
 բազմութիւ կրկնայարկ աշտարակս ու-
 նելով կառուցեալ 'ի նմին : Կայ յամրո-
 ցին եւ երկայնաձիգ լայնածոց վիհ մեծ ,
 ընդ նմին եւ աղբիւր , եւ յոլով տունք եւ
 այգիք եւ եկեղեցի եւ ամբողջ թաղ մի
 վասն Հայոց :

Յառաջնումն նուագի 'ի գալստեանն
 զօրաց Ռուսաց յաշխարհն Սրաց եւ 'ի
 տիրապետելն յայսկոյս Կովկասու՝ ար-
 քայորդին Սրաց Լճեքսանդր Բագրա-
 տունի՝ չիոնարհեալ զիջանել ընդ ձե-
 ռամբ տերութեան Ռուսաց , ըմբոս-
 տացեալ 'ի տերութենէն՝ դեգերէր 'ի
 կողմն Կ եկաց եւ Պարսից եւ վրդովեաց
 զխաղաղութիւնն Ռուսաց , եւ երբեմն